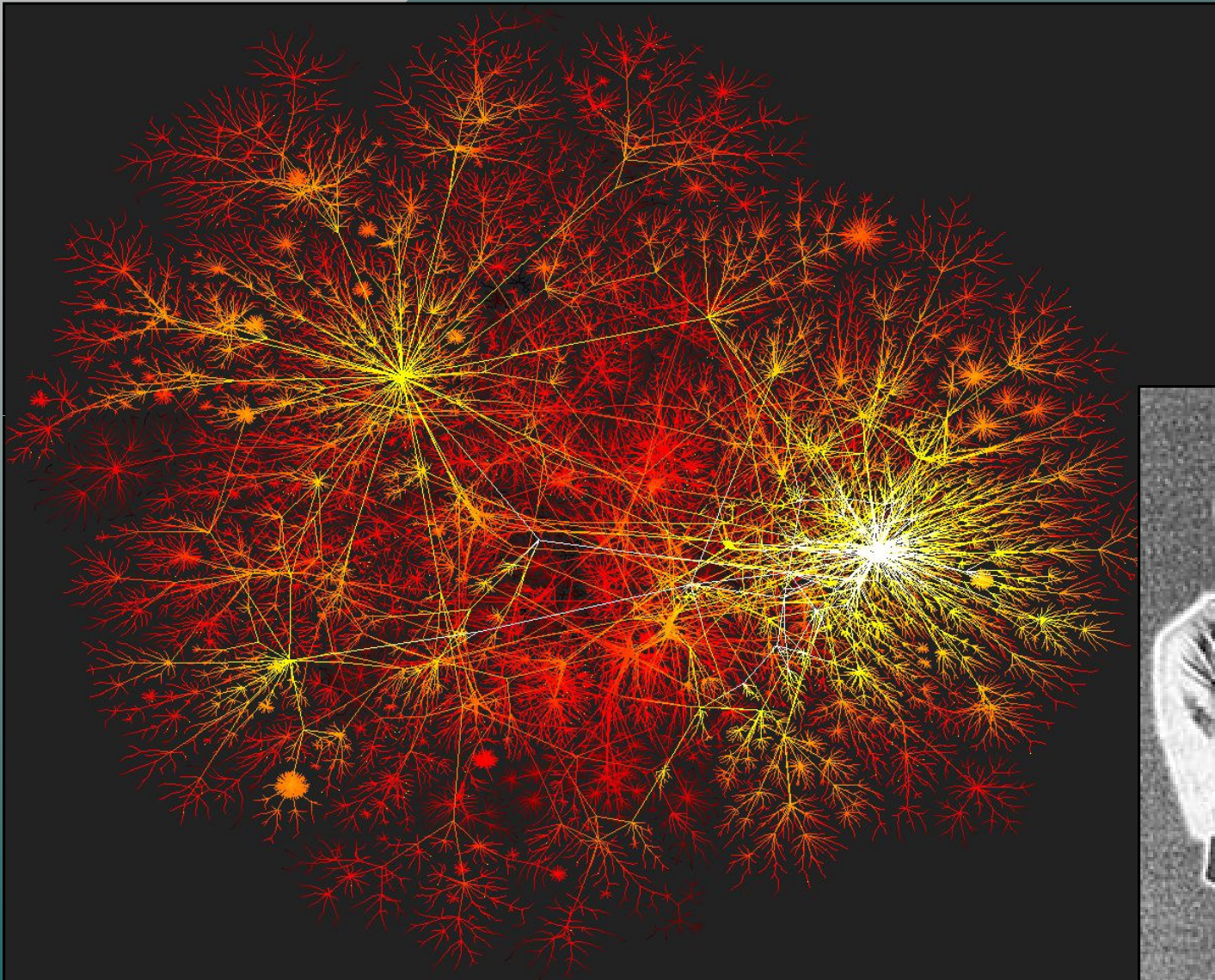

Tworzenie bibliotek cyfrowych w środowisku bogatym w informację i ubogim w finanse

Remigiusz Lis, BŚ-ŚBC

źródło: www.caida.org

Fundament ekonomii uwagi

„ ... w świecie przesyconym informacją, obfitość informacji powoduje niedostatek ... tego, co ona konsumuje. To, co konsumuje informacja jest oczywiste: konsumuje uwagę swoich odbiorców.”

*Herbert A. Simon,
Designing organizations for an information-rich world, 1971*

Fundament ekonomii uwagi
„Ekonomie osobiste”

„W świecie bogatym w informację,
większość kosztów ponosi odbiorca.
Nie wystarczy wiedzieć, ile kosztuje
wytworzenie i transmisja informacji,
musimy także wiedzieć, w
kategoriach deficytu uwagi, jaki jest
koszt jej odbioru.”

*Herbert A. Simon, Designing organizations for an
information-rich world, 1971*

Fundament ekonomii uwagi
Miara efektywności „systemu informacyjnego”

„Relatywnie prostą metodą pomiaru tego, ile deficytowego zasobu pochłania informacja, jest odnotowanie czasu, jaki poświęca jej użytkownik.”

Herbert A. Simon, Designing organizations for an information-rich world, 1971

Efektywny system komunikacyjny =

- ogranicza ilość czasu potrzebnego do dotarcia do poszukiwanej informacji (filtrowanie i interfejs)
- potrafi utrzymać uwagę użytkownika przez dłuższy czas (interesujący zasób)
- jako system, jest „widoczny” w środowisku nadmiaru informacji (pozycjonowanie)

= Prawda + Dobro + Piękno + Pozycjonowanie

Fundament ekonomii uwagi dwie konsekwencje (Simson) + trzecia

„Na stronie „Wired” Brandon Keim streszcza niedostępny jeszcze w sieci artykuł Jamesa Evansa z najnowszego „Science”. Wg Evansa internetowe bazy tekstów wcale nie poprawiają jakości nauki - prowadzą raczej do zawężenia listy cytowań.

Evans przeanalizował cytowania z 34 milionów artykułów z czasopism naukowych, które trafiły do sieci w latach 1998-2005. **Wniosek: badacze ograniczają się do czytania tekstów, które mają najwyższe rankingi w wyszukiwarkach. Dominują najnowsze publikacje, a lista wykorzystywanych czasopism ulega zawężeniu.**”

Mirek Filiciak

<http://kultura20.blog.polityka.pl/?p=618>

Raport OCLC

„Perceptions of libraries and information resources”, 2005

84% osób zaczyna szukanie informacji od wyszukiwarek internetowych

O nowych źródłach informacji dowiadują się :

od przyjaciół – 61%

z Internetu – 59%

z reklam – 39%

od nauczycieli – 11%

z blogów – 9%

od bibliotekarza – 8%

książka – jedyną „marką” biblioteki

<http://www.oclc.org/reports/2005perceptions.htm>

(za: A. Koszowska)

Wychowanek ekonomii uwagi (przyszły „target” bibliotek?)

Screenager, digital native

(de Kerckhove)

Osiągnie to czego chce

(jak nie dostanie u nas - ściągnie to sobie e-Mule'm)

Wie, że

”pod Wiedniem porażkę
poniósł Leo Beenhakker”

Daje mało czasu

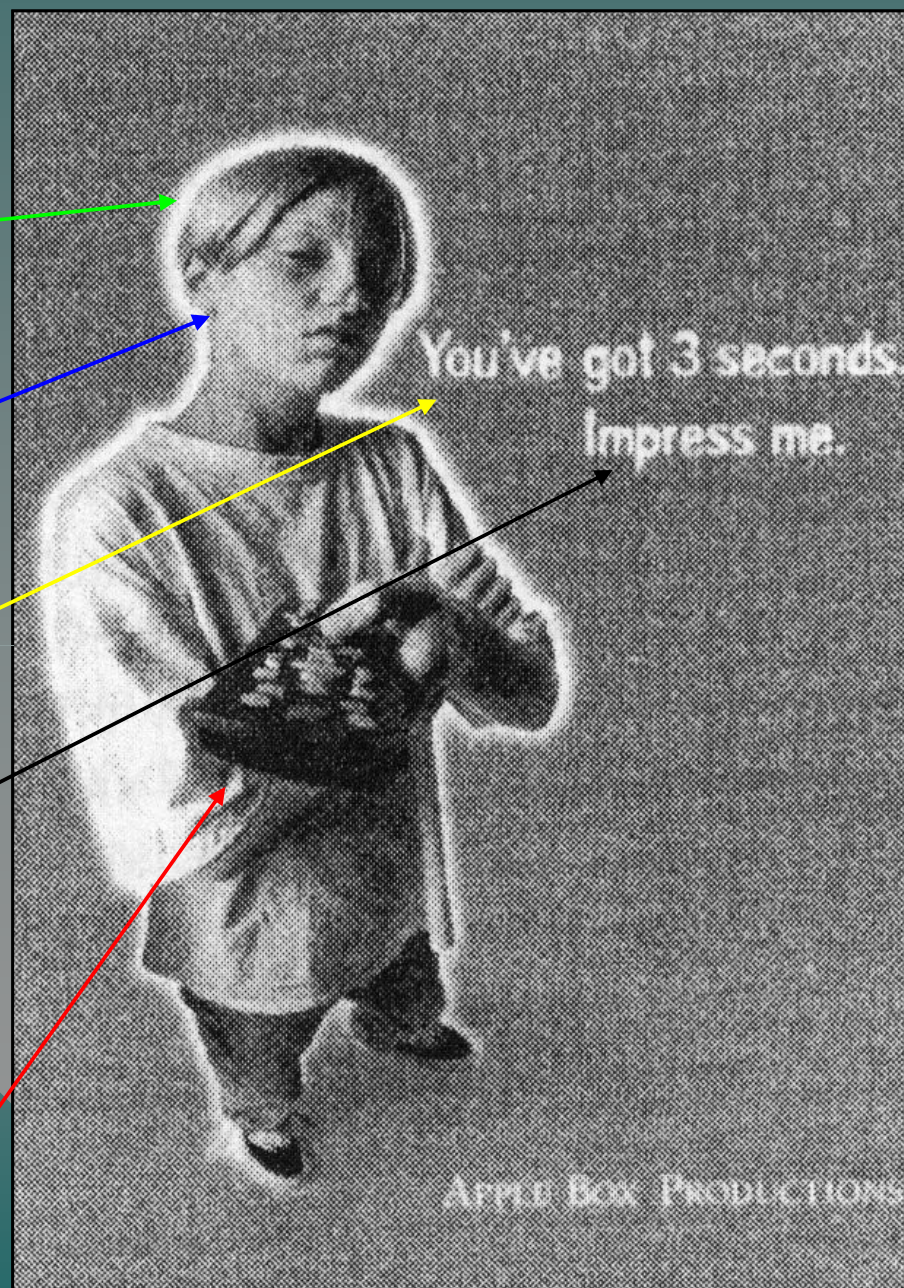
(wg user tracker'ów)

Lubi mocne wrażenia

(efekt uboczny Attention Economy)

I MA WŁADZĘ !!!

(H. Jenkins)

Źródło: H. Jenkins, Kultura konwergencji

Nowość – odkryta potrzeba kooperacji i kreacji

Wikipedia.org beats Britannica.com

WIKIPEDIA
Die freie Enzyklopädie

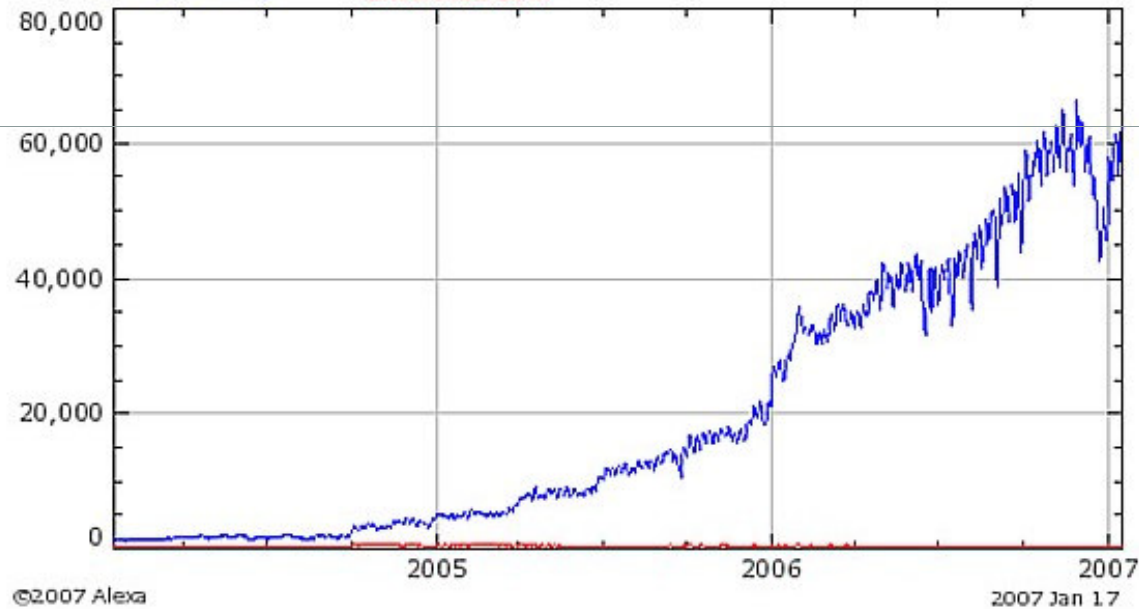
VS.

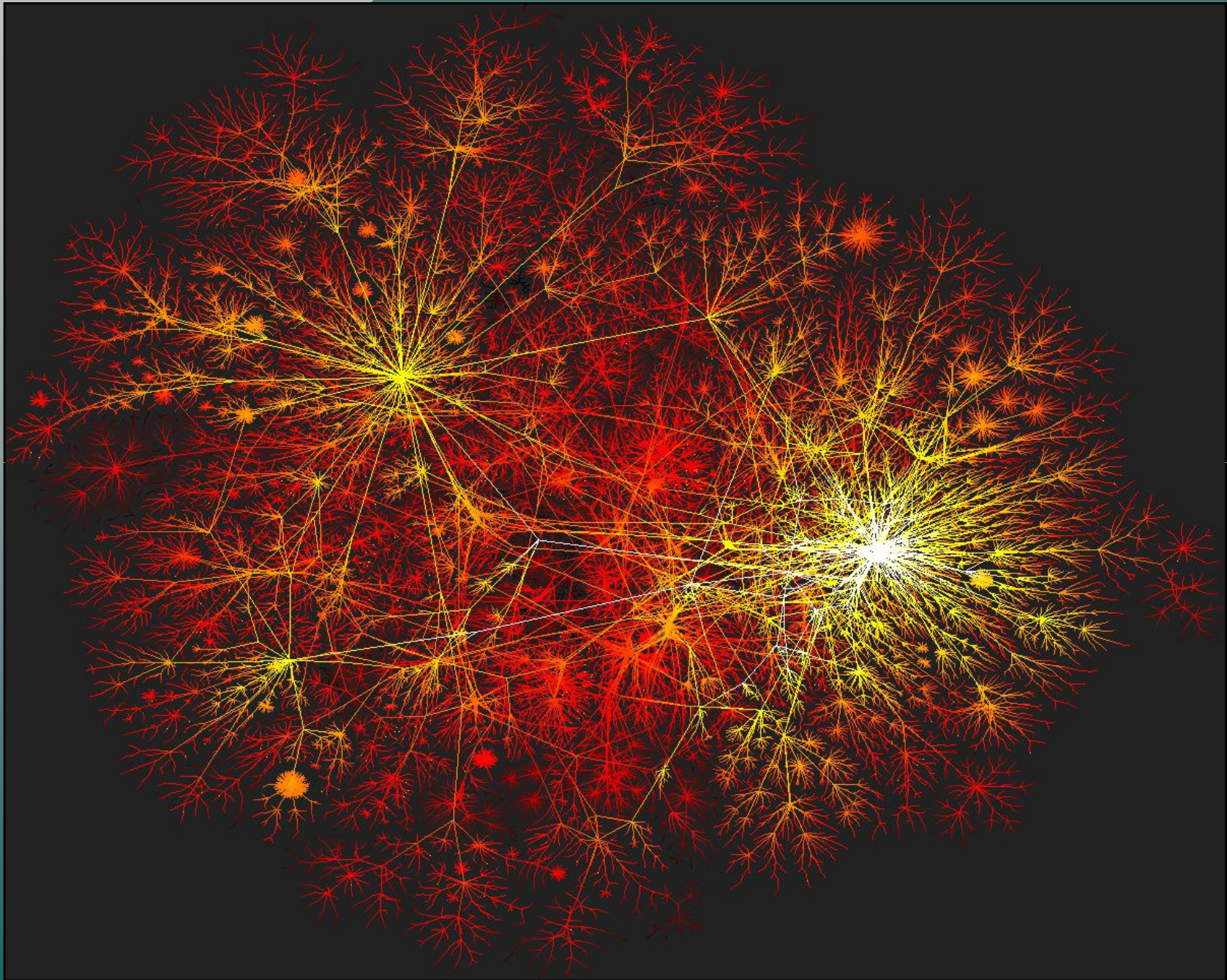
Daily Reach (per million)

wikipedia.org

britannica.com

Środowisko sieciowej BC

Źródło: www.caida.org

Sieciowa biblioteka cyfrowa,
to biblioteka organizująca
obiekty cyfrowe,
działająca w sieci
i
zapośredniczona przez sieć

BC = zasób + interfejs + pozycjonowanie

BC jako efekt „bias of professionals”

Rozwiązanie klasyczne, gdzie biblioteka cyfrowa

jest cyfrowym odtworzeniem tradycyjnej biblioteki,

zbiera i prezentuje treści „wysokie” (wydane i recenzowane),

które przez nią „przepływają”, po uprzednim restrykcyjnym odfiltrowaniu (Pareto albo i mniej),

jest tworzona wyłącznie przez zawodowców,

zawiera w większości dokumenty tekstowe,

ma charakter instytucjonalny i lokalny.

Patologia – „syndrom kustosza”:

„mam-nie pokażę-jestem ważny”

poczucie „ważności”, związane z możliwością reglamentacji dostępu

ukształtowane w czasach deficytu informacji

Bias of professionals, czyli siła „modeli myślowych”

Bankomat - w wizji zawodowców – miał zastępować „żywego” kasjera w okienku kasy – początkowo był instalowany wewnątrz banku i dostępny w godzinach jego pracy

Pony Express (poczta konna) - na wieść o wynalazku telegrafu

zakupiła szybsze konie
i zatrudniła lepszych jeźdźców

Przykład odmiennej ekonomiki

obiekt cyfrowy

dobro niewylączne - można ich rozdać miliony nie tracąc swojego

- koszt wykonania jego kopii = 0
- koszt fizycznego przeszukania = 0
- koszt dystrybucji = 0

Obniżenie kosztów transakcji
(tu: operowania symbolami)

Biblioteka cyfrowa jest tania dla użytkowników w aspekcie ich „osobistych ekonomii” i jej zasób jest zawsze kompletny

Biblioteka tradycyjna:

zasób -1000 wypożyczeń = (zasób -1000)
dostępny lokalnie

(realizacja funkcji obniża komunikacyjne właściwości biblioteki)

Biblioteka cyfrowa:

zasób -1000 „wypożyczeń” = zasób dostępny
globalnie

(realizacja funkcji nie zmienia komunikacyjnych właściwości biblioteki)

Biblioteka cyfrowa

- **nie** jest cyfrowym odtworzeniem tradycyjnej biblioteki,
- zbiera i prezentuje **nie tylko** treści „wysokie” (wydane i recenzowane),
- publikuje treści aktywnie przez nią pozyskane,
- jest tworzona **nie tylko** przez zawodowców,
- zawiera **nie tylko** dokumenty tekstowe,
- ma charakter międzyinstytucjonalny i globalny zasięg,
- **macha Długim Ogonem.**

Potrzeba efektywnych interfejsów, a jest:

Algorytmy wyszukiwawcze

Pola zapytań

Optymalizacja ładowania

Nawigacja

„Klikologia”

Słowniki opisów vs. słowniki zapytań

Elementy interfejsu

Listy wyszukiwawcze

OCR

etc. ...

... a 1 klik to ok. 6600 km

W pozyskiwaniu - jedynym ograniczeniem jest ...
własna wyobraźnia

(prócz własnych, zasoby) :

innych instytucji,
stowarzyszeń regionalnych,
osób prywatnych,

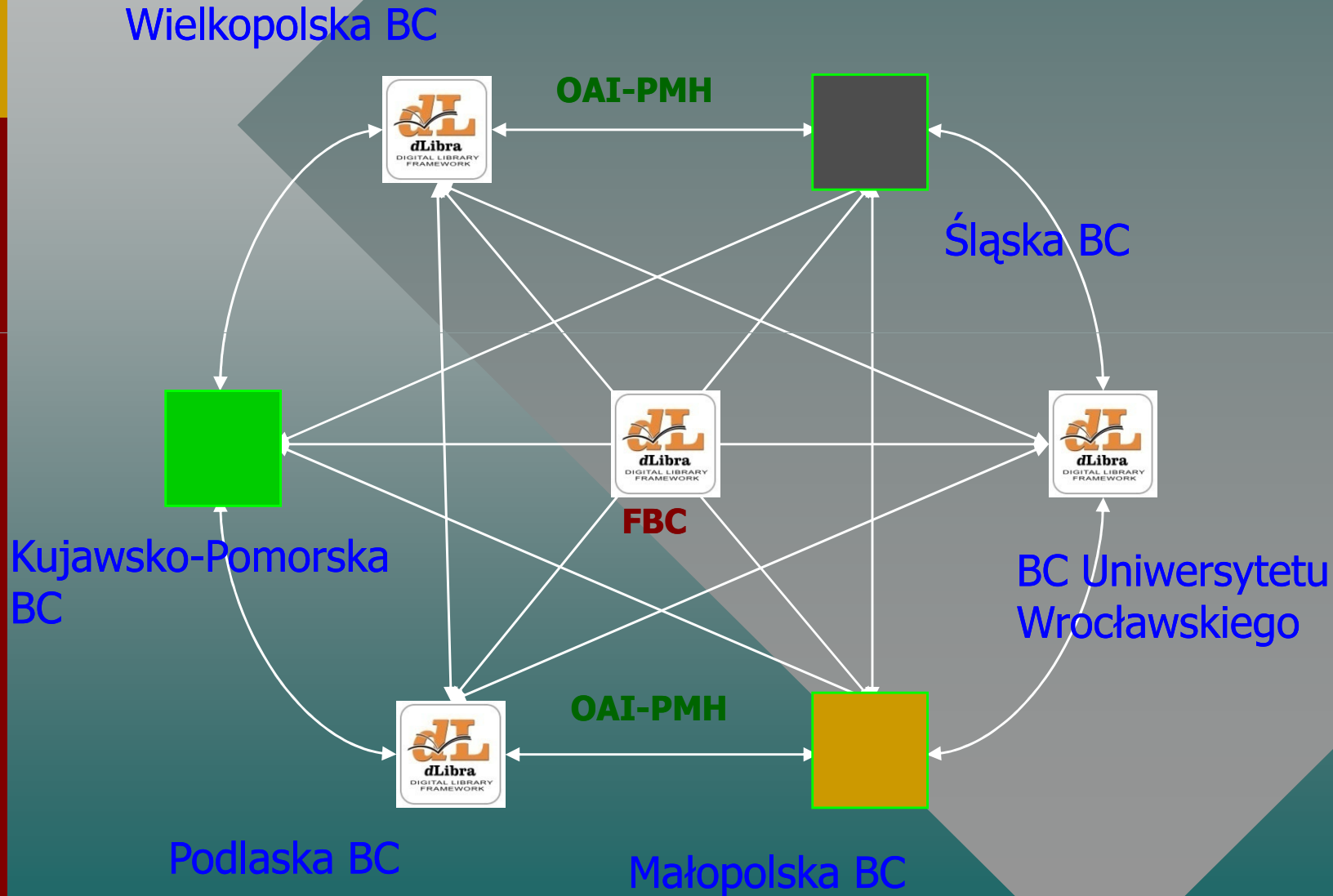
(białe kruki, pamiątki, debiuty, konkursy,
twórczość - od przedszkolaków po naukowców,
osób niepełnosprawnych)

piśmiennictwo, muzyka, film = bity

**Pozyskiwanie treści z wykorzystaniem sieci
ludzkich i komputerowych**

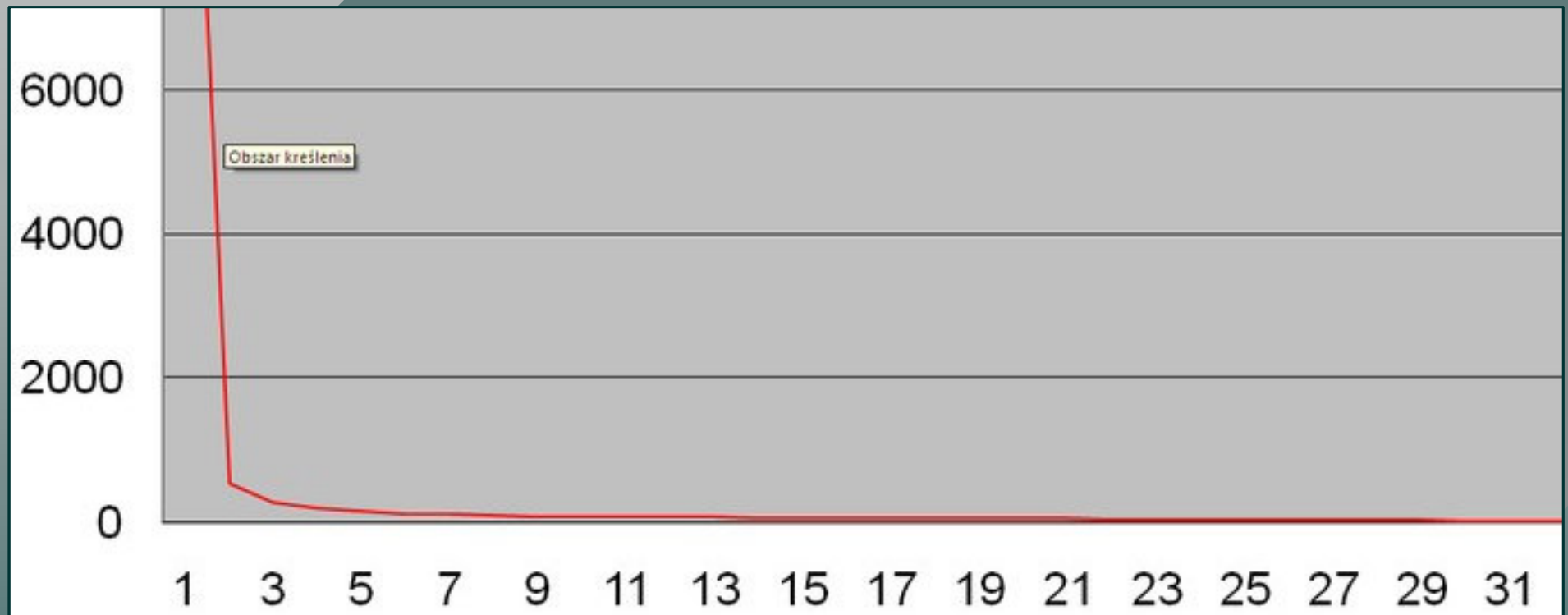
Pozycjonowanie

Pierścień linków klastra systemu bibliotek cyfrowych i efekt synergii

Zasób i Długi Ogon (ŚBC), czyli obstawianie nisz

Otwarcia

Wykorzystanie zasobu –
próbka co 200 publikacji

„Martwy” zasób – ok. 0,14%

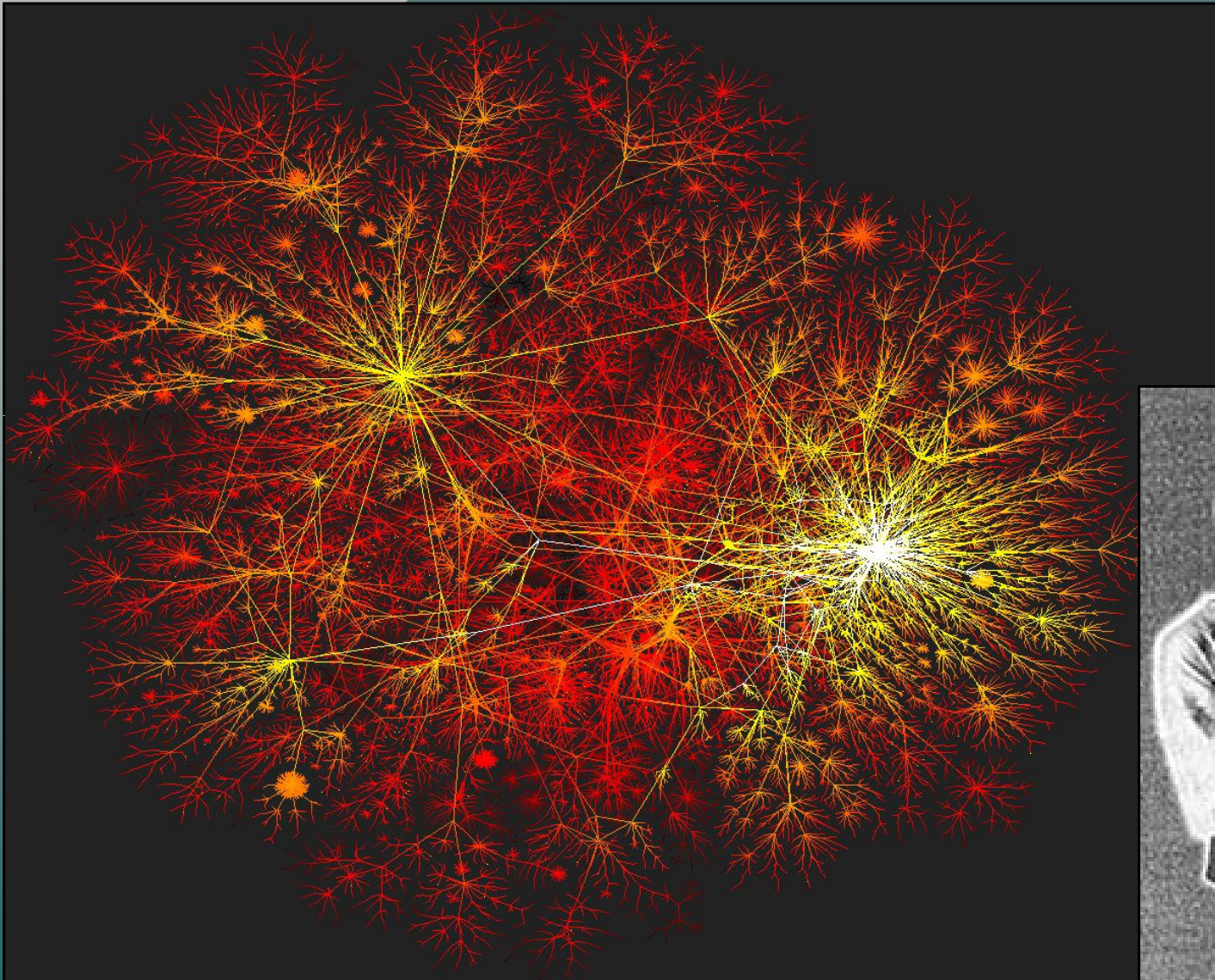
BC a społeczeństwo informacji

Dostęp i komunikacja na rzecz gospodarki i kultury bez tarć

Spółeczna funkcja bibliotek - tradycyjna:
tworzenie obywatelskiej sfery publicznej poprzez
sprawne i efektywne dostarczanie
ogólnodostępnych treści do wykorzystania przez edukację,
kulturę i biznes.

Co to właściwie jest „społeczeństwo informacyjne?!”

Tworzenie bibliotek cyfrowych w środowisku bogatym w informację i ubogim w finanse

źródło: www.caida.org

Kultura innowacji

Wyobraźnia jest ważniejsza niż wiedza. Wiedza jest ograniczona. Wyobraźnia okrąża świat.

Albert Einstein

Na zwycięstwo mogą liczyć PBK – pomysłodawcy bez kapitału, z kolei na porażkę skazani są KBP – kapitaliści bez pomysłów.

D. H. Bags

Za górami, za lasami ...

digitalizacja w bibliotekach jest finansowana w ramach ich „operacyjnej” działalności,

istnieją państwowo wspierane dedykowane programy cyfryzacji treści,

tworzenie BC wspierają specjaliści różnych profesji i specjalności naukowych,

BC są efektem naturalnej współpracy zespołów ludzkich i instytucjonalnych

Czy istnieje jakaś strategia?

Decentralizacja jako najlepsza forma docierania do wartościowych i unikalnych treści,

Klaster bibliotek cyfrowych – wzajemne wsparcie (widoczne specjalizacje BC) w drodze poszerzenia dostępnych zasobów i koncepcji

Synergia i efekt śniegowej kuli

Zalety nieformalnej współpracy

Szybka modernizacja oprogramowania

Wyciąganie się z bagna za włosy

W większości:

- sposoby rozpoczęcia tworzenia BC:
 - „garażowy”,
 - „społecznościowy”,
 - „chyłkiem”
- to co się już zrobiło, „pretekstem” dla pozyskania środków,
- mechanizmy współpracy: fora, warsztaty, komunikatory,
- *coopetition* - kooperatywna konkurencja
- kotwiczenie BC poza bibliotekarstwem

Motory rozwoju BC

Elastyczna „granica” BC

Obszar „społeczności”
jake motywacje partycypacji?!

„Interesariusze”

Zasoby prywatne,
pozainstytucjonalne,
naukowe

Partycypacja,
chęć pomocy,
nabycie kompetencji,
punkt w CV

Folksonomie,
user tracking,
„osobiste” kolekcje

„Interesariusze”
i sympatycy

Obszar bibliotekarzy cyfrowych
(społeczna i technologiczna aktywna, pragmatyczna innowacja)

Typowanie

Pozyskiwanie
zasobów

Skanowanie

Opracowanie
i organizacja
zasobu

Udostępnianie
i promocja

Informatyczny R & D

Obszar „R & D”
nowe narzędzia, testy, wdrożenia
funkcjonalnej i ekonomicznej technologii

Elastyczna „granica” BC

„zbiorowa inteligencja” środowiska bibliotekarskiego

Dziękuję za

U W A G Ę

Remigiusz Lis
Biblioteka Śląska – Śląska Biblioteka Cyfrowa